

Hoe denken tandheelkunde- studenten over hun toekomstige beroepsuitoefening?

M.T. Daalmans¹
M.S. Vissia¹
A.M. Kuijpers-Jagtman²
A.L.M. Lagro-Janssen³

Verschillen tussen mannen en vrouwen

Doel van dit onderzoek was inzicht te krijgen in de wensen en de verwachtingen van tandheelkundestudenten over de latere beroepsuitoefening. De onderzoekspopulatie betrof alle vijfdejaarsstudenten tandheelkunde (n = 258) in Nederland in het studiejaar 2001/2002. Het onderzoek vond plaats door middel van een schriftelijke vragenlijst met gestructureerde, gesloten vragen over studiekeuze, werk- en praktijkomstandigheden, praktijkorganisatie en -management, specialisaties en nevenactiviteiten, en werk en zorg. De vragenlijst werd ingevuld door 168 studenten (respons 65%). De meeste studenten willen later het liefst in een samenwerkingspraktijk werken, waarbij vrouwen significant meer in een dienstverband willen werken dan mannen. Slechts 23% van de mannen en 7% van de vrouwen wil voltijds werken. Behoeftte aan vrije tijd speelt hierbij een belangrijke rol, maar voor vrouwelijke studenten is de zorg voor kinderen nog altijd doorslaggevend.

Geconcludeerd kan worden dat vrouwen en mannen verschillen in hun opvattingen over hun toekomstige beroepsuitoefening. Aangezien de meerderheid van de huidige tandheelkundestudenten vrouw is, zal daarmee het aanzicht van de tandheelkunde de komende jaren ingrijpend veranderen. Overheid en beroepsgroep zullen hierop bijtijds moeten inspelen.

DAALMANS MT, VISSIA MS, KUIJPERS-JAGTMAN AM, LAGRO-JANSSEN ALM. Hoe denken tandheelkundestudenten over hun toekomstige beroepsuitoefening? Verschillen tussen mannen en vrouwen. *Ned Tijdschr Tandheelkd* 2004; 111: 477-481.

Inleiding

Gedurende de afgelopen eeuw heeft zich in de tandheelkunde een aanzienlijke verschuiving voorgedaan. Het beroep van tandarts, tot ver in de vorige eeuw in de meeste westerse landen een mannenberoep, bleek geleidelijk ook aantrekkelijk te worden voor vrouwen. Dit heeft geleid tot een grote toename van het aantal aankomende vrouwelijke tandartsen. In Nederland liep het aandeel van vrouwen in de tandheelkunde op van 6,6% in 1904 naar 9,5% in 1909 en 14% in 1922. In 1998 was dit 1 op de 5 (20%), terwijl de verwachting is dat in 2015 het aantal voor de beroepsuitoefening beschikbare tandartsen voor bijna eenderde deel (32%) uit vrouwen zal bestaan (Bruers en Bronkhorst, 1997). In de bestaande tandheelkundige specialismen, orthodontie en kaakchirurgie, zijn nog betrekkelijk weinig vrouwen werkzaam (Kaldenberg *et al*, 1995). Hoewel de laatste jaren steeds meer vrouwen met de opleiding tot specialist Mondziekten en kaakchirurgie zijn gestart, waren in 2002 volgens de ledenadministratie van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT) slechts 5 (2,5%) van de in totaal 198 kaakchirurgen vrouw. Van de in totaal 286 orthodontisten waren 70 (24,5%) vrouw.

Vrouwelijke tandartsen zijn in vergelijking tot mannelijke tandartsen veel minder vaak werkzaam in een eigen praktijk: 62% tegen 92% (Van Dam en Van Rossum, 1998). Bovendien is 26% van de vrouwelijke tandartsen uitsluitend werkzaam in loondienst bij een

tandarts of instelling of als waarnemer tegenover 4% van de mannelijke tandartsen. Vrouwelijke tandartsen maken gemiddeld ook minder uren per week dan hun mannelijke collegae (Dolan, 1991; Van Dam en Van Rossum, 1998). Een belangrijke factor hierbij is het al dan niet hebben van kinderen (Van Dam en Van Rossum, 1994). Uit de beschikbare gegevens kan worden geconcludeerd dat de reeds werkzame vrouwelijke tandartsen dus andere voorkeuren ten aanzien van hun beroepsuitoefening hebben dan hun mannelijke collegae.

Met het oog op de planning van de toekomstige menskracht in de tandheelkunde is het van belang te weten hoe de huidige studenten in de tandheelkunde tegen hun toekomstige beroepsuitoefening aan kijken. Hierover zijn voor Nederland geen gegevens beschikbaar. Het doel van het hier beschreven onderzoek was inzicht te krijgen in de wensen en de verwachtingen van mannelijke en vrouwelijke tandheelkundestudenten in Nederland over de latere beroepsuitoefening en eventuele sekseverschillen hierin in kaart te brengen.

Materiaal en methode

De onderzoekspopulatie betrof alle vijfdejaarsstudenten in de tandheelkunde in Nederland van de faculteiten van het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA) inclusief ACTA Den Haag, het Universitair Medisch Centrum Sint Radboud te Nijmegen

Samenvatting

Trefwoorden:

- Sociale tandheelkunde
- Beroepsuitoefening
- Geslachtsverschillen
- Menskrachtproblematiek

Uit 'het cluster Tandheelkunde, 'de afdeling Orthodontie en Orale Biologie en 'de afdeling Huisartsgeneeskunde van het Universitair Medisch Centrum Sint Radboud in Nijmegen.

Datum van acceptatie:

12 augustus 2004.

Adres:

Prof. dr. A.M. Kuijpers-Jagtman

UMC St Radboud

Huispost 117

Postbus 9101

6500 HB Nijmegen

a.kuijpers-

jagtman@dent.umcn.nl

Tabel 1. Frequenties voor gewenst praktijktype in de toekomst (n en %). De studenten konden maximaal 3 voorkeuren aangeven. Significante verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten zijn aangegeven in cursief.

Gewenst praktijktype op de lange termijn	Totaal	Mannen	Vrouwen	p-waarde
Praktijkhoudende tandarts in een samenwerkingspraktijk	138 83,6%	81 87,1%	57 79,2%	0,172
Praktijkhoudende tandarts in een solopraktijk	53 32,1%	30 32,3%	23 31,9%	0,966
<i>Tandarts in dienstverband bij een tandheelkundig centrum, defensie, justitie, in een instelling e.d.</i>	39 23,6%	14 15,1%	25 34,7%	0,003
Tandarts in dienstverband in het wetenschappelijk en/of beroeps onderwijs	30 18,2%	16 17,2%	14 19,4%	0,711
Anders	8 4,8%	6 6,5%	2 2,8%	0,276
<i>Tandartspraktijkmedewerker (in loondienst bij praktijkhoudende tandarts)</i>	8 4,8%	0 0%	8 11,1%	0,001
Tandarts waarnemer ter tijdelijke vervanging	3 1,8%	2 2,2%	1 1,4%	0,716

Tabel 2. Factoren die de omvang van de toekomstige werkweek gaan beïnvloeden (n en %). De studenten konden maximaal 3 keuzen aangeven. Significante verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten zijn aangegeven in cursief.

Factoren, die van invloed zijn op de omvang van de toekomstige werkweek	Totaal	Mannen	Vrouwen	p-waarde
Behoeftte aan vrije tijd	124 73,8%	65 69,1%	59 79,7%	0,121
<i>Zorg voor kinderen</i>	117 69,6%	54 57,4%	63 85,1%	0,000
<i>Hobby's</i>	88 52,4%	61 64,9%	27 36,5%	0,000
Financiële verplichtingen	42 25,0%	20 21,3%	22 29,7%	0,209
Studie	36 21,4%	23 24,5%	13 17,6%	0,279
Anders	8 4,8%	6 6,4%	2 2,7%	0,266

(UMCN) en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) in het studiejaar 2001/2002. In Nijmegen en Groningen bestaat een strikt onderscheid tussen vierde- en vijfdejaarsstudenten, in Amsterdam en Den Haag echter niet. Daarom is bij het ACTA als onderzoeksgroep gekozen voor die studenten die reeds minstens 75% van het vierde jaar afgerond hebben en vijfdejaarsvakken volgen. De omvang van de verschillende jaargroepen was als volgt: ACTA (Amsterdam en Den Haag samen) 160 studenten, UMCN 67 studenten en RUG 31 studenten. Deze getallen werden verkregen via de dienst Onderwijs- en Studentenzaken (UMCN), de officemanager (ACTA Den Haag), de jaarsecretaris 4e/5e jaar (ACTA Amsterdam) en het curriculumbureau tandheelkunde (RUG).

Het onderzoek vond plaats door middel van het

afnemen van een schriftelijke vragenlijst. Deze vragenlijst bevatte gestructureerde, gesloten vragen over de volgende onderwerpen: studiekeuze, werk- en praktijkomstandigheden, praktijkorganisatie en -management, specialisaties en nevenactiviteiten, en werk en zorg. De conceptvragenlijst werd eerst getest op Nijmeegse vierdejaarsstudenten om te onderzoeken of de vragen eenduidig en helder waren gesteld. Daarna werd de definitieve vragenlijst vastgesteld. De definitieve enquête onder de vijfdejaarsstudenten werd afgenomen in de periode december 2001 tot en met maart 2002.

Voor alle items van de vragenlijst werden de frequenties berekend voor de totale groep respondenten en voor mannen en vrouwen apart. De verschillen tussen mannen en vrouwen werden statistisch getoetst met de Chi-kwadraattoets. Het significantieniveau werd gesteld op $p < 0,05$.

Resultaten

De vragenlijst werd ingevuld door 168 studenten: 94 mannen (56%) en 74 vrouwen (44%). De totale respons bedroeg 65%. Voor ACTA was de respons 62%, voor de RUG 39% en voor het UMCN 85%.

In de eerste jaren na afstuderen wilden meer vrouwelijke (82%) dan mannelijke (69%) studenten werkzaam zijn als 'tandarts waarnemer ter tijdelijke vervanging'. Werkzaam zijn in loondienst in de eerste jaren na afstuderen was voor beide seksen een veel genoemde mogelijkheid (mannen 61%, vrouwen 77%). In de eerste jaren na afstuderen zou geen enkele van de benaderde vrouwelijke studenten praktijkhoudend tandarts in een solopraktijk willen zijn, terwijl 5% van de mannelijke studenten aangaf dit wel te willen. Op de lange termijn waren beide seksen het meest geïnteresseerd te werken als praktijkhoudende tandarts in een samenwerkingspraktijk (tab. 1). Vrouwelijke studenten wilden op de lange termijn significant vaker in een dienstverband werken dan mannen.

De eerste jaren na het afstuderen wilden de meeste studenten (67%) in deeltijd werken (5-8 dagdelen). Ongeveer een kwart van de benaderde studenten gaf aan voltijds (9-10 dagdelen) te willen werken. Op de langere termijn waren er grote verschillen in de gewenste omvang van de werkweek tussen de mannelijke en de vrouwelijke studenten. Hoewel het grootste gedeelte van beide seksen het liefst in deeltijd gaat werken (mannen 73%, vrouwen 81%), gaven mannelijke studenten echter vaker aan op de lange termijn full-time te willen werken (mannen 23%, vrouwen 7%). Vrouwelijke studenten gaven vaker de voorkeur aan een beperkte werkweek van 0-4 dagdelen (vrouwen 12%, mannen 3%).

Als 1 van de 3 belangrijkste factoren die de omvang van de werkweek later kunnen gaan beïnvloeden werd 'behoefte aan vrije tijd' door beide seksen vaak aangegeven (mannen 69%, vrouwen 80%). 'Hobby's' waren voor 65% van de mannen de reden om in deeltijd te willen werken, hetgeen significant verschilt van de 37%

van de vrouwen, die deze reden opgaf. Daarentegen werd door 85% van de vrouwelijke studenten 'zorg voor kinderen' als belangrijke factor aangegeven, bij de mannelijke studenten lag dit percentage significant lager op 57% (tab. 2).

Op de vraag wat de studenten na het krijgen van kinderen zouden doen, antwoordden de meeste mannelijke studenten dat ze als voorheen wilden blijven werken (59%), bij de vrouwelijke studenten was dit percentage 8. De meeste vrouwelijke studenten (92%) gaven aan tijdelijk (60%) of blijvend (32%) minder te gaan werken. Van de mannelijke studenten wilde 38% dan minder gaan werken (tijdelijk (24%) of blijvend minder 14%).

In de enquête werd het begrip mondarts nogmaals uitgelegd. Het bleek dat veel studenten het oneens waren met de stelling dat het beroep van 'mondarts' hen meer aansprak dan het huidige beroep van tandarts (mannen 48%, vrouwen 59%). Het percentage mannen dat het een uitdaging vond om manager van het mondzorgteam te worden, lag met 50% beduidend hoger dan het percentage vrouwen dat dat een uitdaging leek (26%) (tab. 3). De meeste studenten voelden zich na de studie tandheelkunde onvoldoende toegerust voor het management van de praktijk (mannen 63%, vrouwen 75%). Van de mannen achtte zich 18% en van de vrouwen slechts 4% competent met betrekking tot managementtaken.

Ook wisten de meeste vijfdejaarsstudenten niet of ze zich na het afstuderen gingen specialiseren (mannen 47%, vrouwen 60%). Van de mannelijke studenten wilde 10% respectievelijk 8% zich gaan specialiseren in de orthodontie en kaakchirurgie, tegenover 5% respectievelijk 0% van de vrouwen.

Veel laatstejaarsstudenten gaven wel aan dat ze zich na hun afstuderen wilden differentiëren. Op het gebied van de kindertandheelkunde en de implantologie waren significante sekseverschillen waarneembaar: in de kindertandheelkunde wilde 5% van de mannelijke studenten en 16% van de vrouwelijke studenten differentiëren en in de implantologie 42% van de mannen en 8% van de vrouwen (tab. 4). Bij de overige differentiaties waren er nauwelijks verschillen tussen de mannelijke en vrouwelijke studenten.

Discussie

Als één van de belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek komt naar voren dat de huidige vijfdejaarsstudenten later het liefst parttime willen gaan werken. Dit geldt zowel voor de mannelijke als de vrouwelijke studenten, in tegenstelling tot eerder onderzoek waaruit bleek dat alleen vrouwelijke tandartsen parttime wilden werken en de mannelijke tandartsen veelal aangeven fulltime te willen werken (Spencer en Lewis, 1988; Dolan, 1991; Van Rossum en Bruers, 1992; Baldwin *et al.*, 1998; Van Dam en Van Rossum, 1998). In het hier beschreven onderzoek wilde slechts 16% van alle ondervraagde studenten voltijs aan de slag. De huidige student wil dus later meer dan werken alleen en

heeft duidelijk behoefte aan vrije tijd. Opvallend hierbij is dat de mannelijke en vrouwelijke studenten verschillende redenen aangeven die de omvang van de werkweek kunnen gaan bepalen. Voor de vrouwelijke studenten is zorg voor kinderen verreweg de belangrijkste factor, gevolgd door de behoefte aan vrije tijd.

Tabel 3. Stellingen over het mondzorgconcept en management in de praktijk (n en %). Significante verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten zijn aangegeven in cursief.

	Oneens	Neutraal	Eens	P-waarde
Een verregaande taakdelegatie naar de assistent en/of mondhygiënist betekent een uitholling van het vak van tandarts				
Totaal	65	39	63	
	38,9%	23,4%	37,7%	
Mannen	39	19	36	0,524
	41,5%	20,2%	38,3%	
Vrouwen	26	20	27	
	35,6%	27,4%	37,0%	
Het beroep 'mondarts' spreekt mij meer aan dan het huidige beroep tandarts				
Totaal	88	47	32	
	52,7%	28,1%	19,2%	
Mannen	45	28	21	0,318
	47,9%	29,8%	22,3%	
Vrouwen	43	19	11	
	58,9%	26,0%	15,1%	
Ik vind het een uitdaging om manager van het mondzorgteam te worden				
Totaal	58	42	66	
	34,9%	25,3%	39,8%	
Mannen	28	19	47	0,008
	29,8%	20,2%	50,0%	
Vrouwen	30	23	19	
	41,7%	31,9%	26,4%	
Na mijn studie tandheelkunde ben ik voldoende toegerust voor het runnen van het management van mijn praktijk				
Totaal	114	33	20	
	68,3%	19,8%	12,0%	
Mannen	59	18	17	0,021
	62,8%	19,1%	18,1%	
Vrouwen	55	15	3	
	75,3%	20,5%	4,1%	

Tabel 4. Frequenties voor de wens tot differentiatie na het afstuderen in deelgebieden van de tandheelkunde (n en %). De studenten konden meerdere voorkeuren aangeven. Significante verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten zijn aangegeven in cursief.

Differentiaties	totaal	mannen	vrouwen	p-waarde
Student wil niet differentiëren	40	22	18	0,996
	26,8%	26,8%	26,9%	
Implantologie	39	34	5	0,000
	26,2%	41,5%	7,5%	
Anders	37	15	22	0,041
	24,8%	18,3%	32,8%	
Endodontologie	22	10	12	0,328
	14,8%	12,2%	17,9%	
Parodontologie	19	13	6	0,209
	12,8%	15,9%	9,0%	
Kindertandheelkunde	15	4	11	0,020
	10,1%	4,9%	16,4%	
Gnathologie	4	3	1	0,416
	2,7%	3,7%	1,5%	

Bij de mannelijke studenten staat de behoefte aan vrije tijd op plaats nummer één, hobby's staan op nummer twee en de zorg voor kinderen komt op de derde plaats. Hoewel de mannen ook tijd willen maken voor de zorg voor eventuele kinderen, blijken de traditionele rollen nog steeds aanwezig. Vrouwelijke studenten willen bovendien na het krijgen van kinderen graag blijvend minder gaan werken, terwijl de mannelijke studenten aangeven dit slechts tijdelijk minder te willen gaan doen. In vergelijking met onderzoek van zo'n 20 jaar geleden van Over et al (1984) is het percentage mannelijke tandheekundestudenten dat aangeeft zijn werkzaamheden na het krijgen van kinderen te onderbreken, beduidend gegroeid. Bij de bepaling van de opleidingscapaciteit en behoefte aan tandartsen zal rekening moeten worden gehouden met de door de studenten geuite wens later veelal in deeltijd te gaan werken.

Na het afstuderen willen zowel de mannelijke als de vrouwelijke benaderde studenten de eerste jaren gaan waarnemen of in loondienst bij een andere tandarts gaan werken. De pas afgestudeerde tandartsen willen waarschijnlijk eerst ervaring opdoen en hun werktempo opbouwen, voordat ze de (financiële) risico's van een eigen praktijk aangaan. Dit wordt ook bevestigd door onderzoek buiten Nederland (Winter en Butters, 1998; Butters en Winter, 1999).

De Nederlandse student wil na het afstuderen op de lange termijn het liefst werkzaam zijn als praktijkhoudend tandarts in een samenwerkingspraktijk. De solo-praktijk is veel minder populair. Bestaande solopraktijken zullen daardoor wellicht moeilijker overdraagbaar zijn dan wel groot genoeg moeten zijn om tot samenwerkingspraktijk voor meer, al dan niet in deeltijd werkende, tandartsen omgevormd te kunnen worden. In Groningen wordt vanaf de doorstart van de opleiding in 1995 samenwerking in teams van verschillende jaren tandheelkunde en mondhygiëne in het klinisch onderwijs als uitgangspunt voor het klinisch vaardigheidsonderwijs gehanteerd. De laatste jaren zijn de overige opleidingen hier eveneens meer aandacht aan gaan besteden.

Specialisatie in mondziekten en kaakchirurgie lijkt een weinig populaire optie bij de studenten. Wellicht is de opleiding slecht te combineren met het hebben van kinderen en zou een opleiding in deeltijd kunnen worden overwogen.

Ondanks het feit dat de meeste studenten aangeven zich niet te willen specialiseren, geven ze wel vaak aan zich verder te willen verdiepen in een bepaald deelgebied van de tandheelkunde. Bij deze differentiaties valt het op dat mannelijke studenten veel vaker voor implantologie kiezen dan vrouwen. Mogelijk spreekt mannen de chirurgische en technische kant van deze differentiatie meer aan. Daarentegen kiezen vrouwen veel vaker dan mannen voor een differentiatie in de kindertandheelkunde, wat vanuit het traditionele rolmodel valt te verklaren.

Er lijkt voldoende belangstelling te zijn voor een functie binnen het onderwijs: 18% van de benaderde studenten geeft aan hierin geïnteresseerd te zijn. Studenten blijken echter na hun afstuderen minder geïnteresseerd te zijn in het doen van wetenschappelijk onderzoek en eventueel een promotie. In eerder onderzoek werd de verwachting uitgesproken dat juist de vrouwelijke studenten steeds meer onderzoek zouden willen gaan doen, omdat dit goed te combineren zou zijn met eventueel moederschap en parttime werktijden (Reese en Lipton, 1990). Uit ons onderzoek zou geconcludeerd kunnen worden dat een deel van de toekomstige tandartsen wel als docent, maar niet als wetenschapper wil werken. Hier ligt een belangrijke uitdaging voor de universiteit als werkgever om enerzijds jonge tandartsen te stimuleren tot keuze voor een allround universitaire functie inclusief onderzoekstaak en anderzijds om carrièremogelijkheden te scheppen in het onderwijs, waar die er nu niet zijn.

Overheid en beroepsgroep hebben plannen ontwikkeld om het beroep van tandarts om te vormen tot mondarts. Terwijl het aantal vrouwelijke studenten steeds groter wordt, geeft bijna 60% van de ondervraagde vrouwelijke studenten aan het beroep van mondarts minder te waarderen dan het beroep van tandarts. Bovendien ziet 40% van de vrouwelijke studenten het niet zitten om manager te worden van een mondzorgteam. Ook zegt nog eens 75% van de vrouwelijke studenten zich niet voldoende toegerust te voelen voor managementtaken binnen de tandheekundige praktijk. De mannelijke studenten spreekt het beroep van mondarts ook minder aan dan het beroep van tandarts, hoewel zij zekerder zijn van hun managementkwaliteiten en het management meer een uitdaging vinden.

Gezien deze resultaten lijkt het overheidsstreven niet aan te sluiten bij het denken van de huidige tandheekundestudent. Als overheid en beroepsgroep via het 'mondzorgconcept' het tandartsentekort menen te kunnen oplossen, zullen vooral de vrouwelijke studenten eerst enthousiast moeten worden gemaakt voor deze ideeën. In de opleiding zal geleerd moeten worden hoe de samenwerking tussen de verschillende leden van het mondzorgteam gestalte moet krijgen en er zal meer aandacht moeten komen voor scholing in managementtaken. Een geheel andere oplossing voor dit probleem zou gevonden kunnen worden in het creëren van grotere zorginstellingen, waarin bijvoorbeeld medische en tandheekundige zorgverleners werken. De tandarts kan zich dan vrijwel volledig op de patiëntzorg richten, terwijl een professionele manager verantwoordelijk is voor het management van de organisatie. Dit sluit ook aan bij de wens van veel vrouwen om in dienstverband te willen werken.

Gezien deze resultaten lijkt het overheidsstreven niet aan te sluiten bij het denken van de huidige tandheekundestudent. Als overheid en beroepsgroep via het 'mondzorgconcept' het tandartsentekort menen te kunnen oplossen, zullen vooral de vrouwelijke studenten eerst enthousiast moeten worden gemaakt voor deze ideeën. In de opleiding zal geleerd moeten worden hoe de samenwerking tussen de verschillende leden van het mondzorgteam gestalte moet krijgen en er zal meer aandacht moeten komen voor scholing in managementtaken. Een geheel andere oplossing voor dit probleem zou gevonden kunnen worden in het creëren van grotere zorginstellingen, waarin bijvoorbeeld medische en tandheekundige zorgverleners werken. De tandarts kan zich dan vrijwel volledig op de patiëntzorg richten, terwijl een professionele manager verantwoordelijk is voor het management van de organisatie. Dit sluit ook aan bij de wens van veel vrouwen om in dienstverband te willen werken.

Literatuur

- BALDWIN PJ, DODD M, RENNIE JS. Careers and patterns of work of Scottish dental graduates: 1991 and 1994. *Br Dent J* 1998; 185: 238-243.
- BRUERS JJM, BRONKHORST EM. Op weg naar een tandartsentekort? *Ned Tandartsenblad* 1997; 52: 584-590.
- BUTTERS JM, WINTER PA. The effects of gender and race on practice pattern preferences of dental students. *J Am Coll Dent* 1999; 66: 39-46.
- DAM BAFM VAN, ROSSUM GMJM VAN. Vrouwelijke tandartsen. Wijze van beroepsbeoefening. *Ned Tijdschr Tandheelkd* 1994; 101: 273-278.

- DAM BAFM VAN, ROSSUM GMJM VAN. Beroepsuitoefening van vrouwelijke tandartsen in Nederland. *Ned Tijdschr Tandheelkd* 1998; 105: 392-396.
- DOLAN TA. Gender trends in dental practice patterns. A review of current U.S. literature. *J Am Coll Dent* 1991; 58: 12-18.
- KALDENBERG DO, BECKER BW, ZVONKOVIC A. Work and commitment among young professionals: a study of male and female dentists. *Human Relations* 1995; 48: 1355-1377.
- OVER R, SPENCER J, McDOUGALL W. Career choice, plans and expectations of male and female students in dental science. *Aust Dent J* 1984; 29: 189-194.
- REESE JA, LIPTON JA. Contribution of women dentists to dental research. *Int Dent J* 1990; 40: 139-41.
- SPENCER AJ, LEWIS JM. The practice of dentistry by male and female dentists. *Community Dent Oral Epidemiol* 1988; 16: 202-207.
- ROSSUM GMJM VAN, BRUERS JJM. Werksituatie van jonge Nederlandse tandartsen in Nederland. *Ned Tandartsenblad* 1992; 21: 900-901.
- WINTER PA, BUTTERS JM. An investigation of dental student practice preferences. *J Dent Educ* 1998; 62: 565-572.

Dankwoord

Dank gaat uit naar dr. B.A.F.M. van Dam van de afdeling Onderzoek van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde voor haar waardevolle inbreng bij het opstellen van de vragenlijst.

An investigation of career choice, plans and expectations and practice preferences of male and female dental students

Aim of this study was to get more insight into the career choice, plans and expectations, and practice pattern preferences of male and female dental students in the Netherlands. A structured questionnaire was sent out to all 5th year dental students in the Netherlands in the academic year 2001/2002 (n = 258). The overall response was 65%. Both male and female students preferred working in a group practice environment rather than a solo practice, in which significant more males preferred ownership. Only 23% of the males and 7% of the females expected to work full time in the future. An important factor was leisure time, but for the female students 'taking care for children' was still decisive.

The new job description 'oral physician' for the future dentist as advocated by Dutch health authorities was found less attractive than the present profession 'dentist'. Only a quarter of the females and half of the males is interested to serve as manager of a team of dental health professionals.

It is concluded that male and female dental students differ in their plans and expectations with respect to their future career choices and practice pattern preferences. As the majority of the present dental students is female this will have a major impact on the dental profession.

Summary

Key words:

- Public health dentistry
- Professional conditions
- Gender differences
- Manpower problems